

С.В. Михайленко (*Харківська дирекція № 1 СК «Аска», Харків*)
І.В. Надточій (*ХДУХТ, Харків*)

УПРАВЛІННЯ ВАРТІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Сьогодні одним з узагальнюючих показників діяльності підприємства є його вартість, збільшення якої свідчить про досягнення підприємством позитивних результатів, що задовольняють різні цілі груп інтересів. Зважаючи на це, розвиток національної економіки вимагає наукового розв'язання завдання управління вартістю підприємств. Звернення до цієї проблеми обумовлено її актуальністю для підвищення ефективності господарської діяльності підприємств. Орієнтоване на вартість управління має особливе значення з огляду на те, що за результатами приватизації 65% громадян України стали власниками підприємств. Природно, що акціонери очікують зростання належної їм вартості, яке має бути забезпечене відповідною дієвою системою управління. Крім того, інвестиційні потреби вітчизняних виробників неможливо задовольнити без залучення значних зовнішніх ресурсів, власники яких вимагають управління, націленого на підвищення вартості своїх капіталовкладень.

Управління, орієнтоване на вартість, дозволяє врахувати інтереси зацікавлених у підприємствах осіб, забезпечити розвиток господарюючих суб'єктів за рахунок припливу капіталу, об'єднати зусилля менеджерів на всіх внутрішньокорпоративних рівнях управління задля досягнення єдиного кінцевого результату. Отже, збільшення вартості підприємства відповідає інтересам багатьох суб'єктів економічної діяльності, включаючи державу, оскільки зростання ринкової капіталізації компаній позитивно позначається на іміджі держави в цілому.

На діяльність підприємства впливає безліч чинників, як зовнішніх, так і внутрішніх. Показники, що характеризують ефективність діяльності підприємства повинні найбільшою мірою відображати вплив цих чинників, що дозволить менеджменту найбільш адекватно оцінювати результати своєї діяльності і ставити цілі, які необхідно досягати в процесі функціонування підприємства. Серед таких показників багато дослідників пропонують використовувати саме показник «вартість підприємства».

Концепція управління вартістю підприємства (ціннісно-орієнтований менеджмент), на даний час є однією з найбільш

популярних концепцій управління. Вартісний підхід до управління підприємствами достатньо відомий за кордоном.

Аналіз сучасної наукової літератури виявив наявність великої кількості публікацій з питань теорії і практики управління зорієнтованого на вартість. Теоретико-методичні засади вартісно-орієнтованого управління підприємствами досліджували відомі західні науковці: Р. Каплан, Т. Коллер, Т. Коупленд, С. Майерс, Д. Нортон, Дж. Ольсон, А. Рапппорт, Б. Стюарт та ін. Серед вітчизняних дослідників даної проблематики необхідно відмітити праці С.В. Валдайцева, В.Е. Єсипова, О.Г. Мендрула, Ю.О. Кульбача та інших.

Відмічаючи змістовність та багатогранність проведених досліджень, слід зазначити, що деякі публікації недостатньо систематизовані, зазвичай не враховують специфіку країни і галузеву специфіку підприємства. Рівень складності проблеми, що досліджується, істотно зростає у зв'язку з різноманіттям процесів, що відбуваються на сучасних підприємствах, а також у світовій економіці.

Актуалізація завдань управління вартістю підприємства передбачає усвідомлення того, що уявляє собою вартість як об'єкт управління. Дослідження проблем управління вартістю підприємств неможливе без обґрунтування понятійного апарату, визначення чинників формування вартості та характеру взаємозв'язків між ними, пріоритетних для управління типів вартості, сфер, елементів та ключових параметрів управління.

Дослідження довели, що понятійний апарат процесу управління вартістю підприємства дозволяє під різними кутами зору досліджувати цей процес і слугує концептуальному осмисленню сутності менеджменту вартості, характеристик його поточного та антикризового елементів, ролі в період глобалізації економіки і значення для підвищення підприємствами ефективності господарювання. На цей час склалася усталена концепція вартості, яка зафіксована в Міжнародних стандартах фінансової звітності та, більшою мірою, в Міжнародних стандартах оцінки і знайшла загально визнане тлумачення. Щодо національних стандартів, то частина з них використовується або перебуває у стадії впровадження, а інші – розробляються.

Досліджуючи сутність вартісно-орієнтованого управління, неохідно у його складі виокремити: процес створення вартості, безпосередньо управління, орієнтоване на вартість, та вимірювання вартості. Головна мета вартісно-орієнтованого управління – максимізація вартості підприємства та визначення чинників, які

забезпечують її підвищення. Управління вартістю підприємства базується на постулаті, що вартість підприємства визначається майбутніми грошовими доходами його власників, а нова вартість створюється лише тоді, коли отримані доходи від інвестованого капіталу перевищують його затрати.

Узагальнюючи визначемо, що управління вартістю підприємств має бути підпорядкованим процесу створення вартості і включати в себе управління інноваціями, виробництвом і продажем, капіталом. Отже, можна стверджувати, що управління вартістю має бути стратегічно орієнтованим, націленим на інновації. Внутрішньогосподарське управління вартістю підприємства слід розглядати як складну систему, яка містить щонайменше такі рівні: загальнокорпоративний, бізнес-ліній, функціональний, яким притаманні певні функції. Сфери управління вартістю на кожному рівні базуються на загальних функціях управління (плануванні, організації, мотивації, контролі), але мають свої особливості, які планується дослідити у подальшому.